

LA MÚSICA I ELS DRETS HUMANS

ALBA SANFELIU BARDIA

ASSOCIACIÓ TEIXINT FILS D'EMOCIONS ARTI PAU

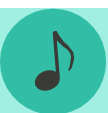
Aquest document ha estat realitzat per Alba Sanfeliu (2004, revisat Juny 2021) quan era investigadora a l'Escola de Cultura de Pau (ECP) de la UAB, amb la col·laboració del programa de Drets Humans de l'ECP. Publicada per l'Associació Teixint fils ARTIPAU <https://www.teixintfilsdemocions.com/>
Per a comentaris dirigir-se a: albasanfeliu@teixintfilsdemocions.com

La música i els drets humans by [Alba Sanfeliu Bardia](#) is licensed under a [Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-SinObraDerivada 4.0 Internacional License](#).
Creado a partir de la obra en <https://teixintfilsdemocions.com/publicaciones>

ÍNDIX:

Presentació.....	3-4
Què són els drets humans?	5-6
La banda sonora dels drets humans	7
Música clàssica.....	7
Composicions.....	7
Músics.....	13
Música popular	14
Macroconcerts	14
Amnistia internacional	16
FreeMuse, Freedom of Musical Expression.....	18
Música- esperanza	18
Cantants i drets humans	19
Maleta de cançons	22
Bibliografia	25

PRESENTACIÓ:

Quin ha estat el paper que ha desenvolupat la música per “tocar” el tema dels Drets Humans? En aquesta investigació s'intentarà respondre a aquesta pregunta, a partir d'un viatge musical que s'estructurarà en dos apartats, l'apartat de la música clàssica i el de la música popular, centrant-nos en Occident, concretament en Europa i Estats Units d'Amèrica.

En el primer s'anomenaran varies composicions que giren al voltant dels Drets Humans, escrites sobretot a partir de la Segona Guerra Mundial, basant-nos en les declaracions que formen la Carta Internacional dels Drets Humans i la Declaració dels Drets dels Infants del 1989. Es farà una breu introducció sobre què són els drets humans i els drets que integren les anomenades tres generacions dels drets humans, així com conèixer els diferents pactes i convencions internacionals que integren aquestes generacions, veient que cada una d'elles pot comptar amb la seva pròpia banda sonora. També s'esmentarà quin ha estat el paper dels músics Pau Casals i Yehudi Menuhin en la lluita per la promoció i protecció dels drets humans.

En moltes d'aquestes composicions clàssiques de les que es farà referència, la música adopta un paper predominant, tot i que també són freqüents l'ús de paraules o textos que permeten emfatitzar el missatge que el compositor vol transmetre en la seva obra. Seran aquests textos els que ens permetran reflexionar de tot allò que els músics ens volen transmetre, tot i que la música també tindrà els seus efectes en nosaltres mateixos.

Aquests compositors van trobar en la música una forma de descriure els grans esdeveniments del segle XX. Els músics ens comparteixen les seves creacions, idees, experiències... que seran descrites mitjançant la música. La seva obra es fonamenta en la creativitat, transformant d'aquesta manera el món en el que vivim.

En la música popular l'anàlisi es centrarà a partir dels anys 60, posant èmfasi en el tema dels grans concerts celebrats relacionats amb els drets humans; també sobre les activitats que duen a terme algunes organitzacions fonamentades en els drets humans; així com es prestarà atenció a cantants que intenten transformar la realitat que els envolta mitjançant la seva música.

Mitjançant aquests macroconcerts es veurà com la música s'ha posat al costat de diferents causes socials relacionades amb els drets humans. Celebrar-los suposa apostar per la sensibilització, despertant l'atenció social sobre alguns temes concrets. Sovint els cantants donen a conèixer les seves opinions respecte al tema de celebració; d'altres vegades en el conjunt de les instal·lacions del recinte en el que es celebra el concert, s'instal·len pantalles gegants que permeten fer projeccions o passar textos o paraules relacionades amb el motiu de celebració del concert; sovint també s'hi troben organitzacions que donen suport a la causa en el mateix recinte informant de les activitats que duen a terme... Totes aquestes qüestions poden tenir la capacitat d'impactar a la gent, promovent a la reflexió i potser a la participació activa cap a la causa a posteriori.

Aquests concerts han guardat una estreta relació amb diferents moviments socials relacionats amb els drets humans, com va ser per exemple el moviment pacifista i antimilitarista, o el pacifisme humanitari i dels drets humans. La música va servir per estructurar aquests moviments, mostrant també que la solidaritat pot provenir del molts indrets diferents.

També es donaran a conèixer algunes activitats musicals que ha dut a terme Amnistia Internacional, una organització que treballa perquè es respectin els Drets Humans proclamats en la Declaració Universal dels Drets Humans. I també una altra organització que defensa la llibertat d'expressió dels músics i una altra que vol fer arribar la música allà a on sigui, ja que parteix de la premissa que forma part dels drets humans i que tothom n'hauria de poder gaudir.

El paper d'alguns cantants que han decidit prendre part en la lluita dels drets humans amb els seus actes i la seva música, serà destacat, així com amb les seves cançons, que algunes s'aniran citant al llarg del document. La majoria d'ells i elles són cantants de primera línia, coneguts mundialment i que tenen un perfil alt. Sovint aquest estatus, els ha permès participar també en altes esferes del món de la política, o de la cultura per exemple. Sobretot s'han

destacat per les seves activitats musicals, però també personals encaminades cap a la construcció de pau.

És amb la seva música que intenten transformar la realitat que ens envolta. Les seves cançons serveixen per transmetre missatges relacionats amb els drets humans. Transmeten la seva manera de pensar sobre alguns temes, reflexionant sobre la realitat, a la vegada que ens poden provocar sensacions en nosaltres. Aquestes ens permeten reflexionar sobre el nostre entorn, la nostra actitud i comportament, traslladant-nos a situacions que potser no havíem imaginat mai, fomentant a la vegada la creativitat i l'empatia. Potser a partir d'escoltar alguna de les cançons proposades, podem modificar les nostres actituds i comportaments sobre el tema que se'ns planteja.

Algunes cançons han marcat la història, convertint-se en himnes relacionats amb certes situacions polítiques i socials. Per exemple cal destacar la cançó 'We shall overcome', convertida en l'himne del moviment pels drets civils; o també la cançó 'Biko', de Peter Gabriel, que va servir per despertar l'atenció internacional respecte a l'apartheid sud-africà, etc. Se'n destacaran d'altres que han marcat un abans i un després en la història de la música popular relacionada amb la temàtica dels drets humans.

Aquesta investigació va destinada al públic en general. Ara bé, la música pot ser utilitzada com a instrument per ensenyar els Drets Humans en el currículum escolar. Sent així es facilitaran preguntes orientatives per treballar les obres i cançons que s'anomenaran a continuació.

Tal i com es veurà, la música pot ser un instrument per a la pau. Ara bé, tot dependrà amb la finalitat que sigui utilitzada¹. Mitjançant la seva pràctica o escolta es pot aprendre del poder implícit en ella mateixa (potenciar valors com l'escolta, promoure el diàleg, el respecte i tolerància, el desenvolupament d'actituds solidàries i de convivència, la comunicació emocional, etc.), i dels músics, que intenten transformar la realitat a partir dels seus actes i iniciatives, mantenint viva la idea d'esperança. Aquests i aquestes, mitjançant les seves cançons ens transmeten missatges relacionats amb els drets humans, sent necessari buscar altres dimensions a les obres musicals. A la vegada, com a consumidors crítics i potser creadors, cal ser conscients de quin paper volem jugar en la construcció de la pau.

Les expressions artístiques es converteixen en instruments de millora del nostre entorn, i s'ha d'aprendre a valorar i reconèixer les aportacions musicals que es realitzen a favor dels drets humans en la construcció d'un món millor. De totes maneres es veurà que alguns músics sovint no gaudeixen de llibertat d'expressió, però tot i així es donarà a conèixer l'existència d'organitzacions que lluiten perquè aquest dret sigui possible.

Finalment es presentaran manifestacions musicals que es duen a terme arreu del món, i que són diferents a la nostra cultura, veient que la música pot ser un element d'unió entre elles.

Per concloure cal dir que s'espera que el contingut d'aquest quadern desperti en nosaltres l'interès pels drets humans mitjançant la música, a la vegada que potser tot el que s'ha comentat pugui servir de model pels músics així com en la societat en general per implicar-se en els drets humans.

¹ La música al llarg de la història s'ha utilitzat també per fomentar la venjança, l'odi, la violència, sent fins i tot utilitzada com una forma de repressió, d'humiliació, de terror i de tortura. Sobre aquest darrer aspecte destaca l'article de Cusick, Suzanne G. «Music as torture/ Music as weapon», *Sibertrans, Revista Transcultural de Música* 10 (2006). Disponible a la web: < <https://www.sibetrans.com/trans/articulo/152/music-as-torture-music-as-weapon> > sobre l'ús sistemàtic de la música com a arma de tortura i en la guerra per part dels EUA a Irak i també a Guantánamo, amb els presoners.

QUÈ SÓN ELS DRETS HUMANS?

Els drets humans són els drets fonamentals que tota persona té pel sol fet de ser un ésser humà i fan referència a la dignitat humana, a la llibertat, a la igualtat entre tots els éssers humans i a la convivència.

Després de la Segona Guerra Mundial van néixer les **Nacions Unides** (1945), amb el mandat de mantenir la pau i la seguretat internacional i amb la voluntat de que no es tornessin a repetir els esdeveniments viscuts en els darrers anys. Fruit de les violacions dels drets humans durant la 2ª Guerra Mundial, es va crear la **Comissió de Drets Humans** (1946) que el 1948 va presentar la **Declaració Universal dels Drets Humans** (DUDH, un document de 30 articles) que va suposar una fita històrica ja que s'havien hagut d'equilibrar els interessos polítics de l'Est i de l'Oest en un context de Guerra Freda. La declaració promou valors, principis i normes de convivència que han de conformar la dignitat humana i la vida en societat, i tot i que no té caràcter vinculant, és d'obligada acceptació per entrar a formar part de les Nacions Unides, que actualment compta amb 192 Estats membres².

Per a donar un caràcter vinculant a la Declaració es va treballar durant dues dècades amb dos instruments capitals: el **Pacte Internacional relatiu als Drets Civils i Polítics** i el **Pacte Internacional relatiu als Drets Econòmics, Socials i Culturals**. Aquests dos pactes i la Declaració Universal constitueixen el què s'anomena la **Carta Internacional dels Drets Humans**. Amb els anys, les Nacions Unides ha anat aprovant altres declaracions i instruments en matèria de drets humans³.

De forma esquemàtica i teòrica es parla de **tres generacions de Drets Humans**, tot i que a la Conferència de les Nacions Unides a Viena del 1993 es va insistir en el caràcter **Universal, Indivisible i Inalienable** dels Drets Humans. És a dir, els drets humans són **Universals** ja que corresponen a totes les persones i totes tenen igual condició respecte a aquests drets; Són **Indivisibles** en dos sentits, per una banda no hi ha jerarquia entre els diferents tipus de drets i per l'altre, no es poden reprimir alguns drets per promoure'n uns altres; i són **Inalienables** ja que no es pot ser desposseït dels teus drets i a la vegada no es pot renunciar a ells voluntàriament.

La **primera generació de drets humans** engloba els **drets civils i polítics**, i històricament són producte del liberalisme burgès de la Revolució Francesa, reivindicant un espai d'autonomia i llibertat davant de l'Estat. Es van plasmar en la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà de 1789 i en la majoria de constitucions d'Occident. Són drets que responen al valor de la **llibertat**.

La **segona generació** engloba els **drets econòmics, socials i culturals**. Les primeres reivindicacions d'aquests drets es troben al segle XIX, amb el desenvolupament industrial, amb l'auge del moviment obrer i l'aparició de partits d'ideologia socialista, que exigeixen a l'Estat uns drets individuals i col·lectius que garantissin una vida digne. Aquests drets responen al valor de la **igualtat**.

La **tercera generació** va aparèixer a la segona meitat del Segle XX i van ser reivindicats pels països del Tercer Món. Fan referència als **drets col·lectius i dels pobles**, guardant estreta relació amb el valor de la **solidaritat**. Tot i que aquests drets estan en construcció des del punt de vista jurídic, s'intueixen instruments a nivell internacional que responen a la necessitat de protegir-los com ara el Protocol de *Kioto* o la Declaració sobre el Dret al Desenvolupament.

² La temàtica dels Drets Humans ja s'havia inclòs amb anterioritat en proclamacions, actes i declaracions: *Carta Magna* (1215); *Habeas Corpus* (1679); la *Declaració de Virgínia* (1776); la *Declaració d'Independència Americana* (1776); la *Declaració dels Drets Humans i de la Ciutadania* (França 1789), etc.

³ A saber: 1966- Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació racial. 1979- Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona. 1984- Convenció sobre la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumanes o degradants. 1989- Convenció sobre els drets dels infants. 1948- Convenció per la prevenció i la sanció del delictes de genocidi. 1951- Convenció sobre l'Estatut dels Refugiats. A part dels altres instruments que trobem en els diferents sistemes regionals d'Europa, Amèrica, Àfrica i l'Espai Àrab, com per exemple la Convenció Europea per la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals (1950), la Convenció americana sobre Drets Humans (1969), entre d'altres.

Molts dels drets que formen part de les tres generacions dels Drets Humans es veuran representats en diferents composicions sobre música clàssica i en les cançons de la música popular. Així doncs els drets que s'anomenaran són:

MÚSICA CLÀSSICA		
Primera Generació	Segona Generació	Tercera Generació
Dret a la llibertat i a la igualtat	Dret a la salut	
Dret a la vida i a la seguretat personal	Dret d'associació sindical, de vaga i de negociació col·lectiva	
Dret a no ser arbitràriament arrestat o detingut	Dret al treball	
Dret a no ser torturat ni sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants	Dret a condicions d'equitat, dignitat, seguretat i higiene en el treball	
Dret a la integritat física i moral	Dret a la qualitat de vida.	
Dret a la dignitat	Dret a l'art	
Dret a la llibertat de circulació i domicili	Dret a un ordre social i internacional propici per la pràctica de totes les llibertats	
Dret d'asil		
Dret a la nacionalitat		
Dret de reunió i d'associació		
Dret a la llibertat de pensament		
Dret a la llibertat d'opinió i expressió		
Dret a no ser sotmès a l'esclavitud.		
Dret al matrimoni i a la família.		
Drets dels infants		
MÚSICA POPULAR		
Primera Generació	Segona Generació	Tercera Generació
Dret de defensa o garantia del degut procés judicial	Dret de protecció especial dels menors treballadors	Drets Col·lectius
	Dret a la Seguretat Social	Drets dels pobles
	Dret a l'educació	Dret al medi ambient sa
	Dret a la cultura, l'art i la ciència	Drets dels refugiats i dels apàtrides
	Dret a l'alimentació	Drets dels treballadors migrants a treballar en altres països sota condicions dignes i justes
		Drets de les minories
		Dret a la lliure determinació dels pobles, a la lliure disposició de les riqueses i els recursos naturals
		Dret a la pau
		Dret al desenvolupament
		Dret a la cooperació

LA BANDA SONORA DELS DRETS HUMANS

MÚSICA CLÀSSICA:

“La música i les arts conviden a la participació i constitueixen un antídote contra els obstacles a l’Harmonia entre els homes. Fer música no és només tocar o cantar, és també escoltar. A l’aprendre des de la seva més tendre edat a escoltar a l’altre, l’infant descobreix el què és la tolerància i es protegeix dels instints bàrbars. La música els hi hauria de pertànyer, com l’aire, l’aigua i la llet, ja que als nostres ulls, forma part dels Drets Humans. Representa una força desconeguda en la societat, capaç de fer moure les coses (...)”
 YEHUDI MENUHIN⁴

Al llarg de la història de la música trobem moltes composicions, tant vocals com instrumentals, que ens han intentat deixar testimoni de varis fets viscuts per part dels propis compositors, tot i els problemes que això a vegades els hi ha suposat. Sent així trobem moltes composicions que giren al voltant dels drets humans, de la justícia, de la llibertat, de la igualtat, de la solidaritat, de la pau, la democràcia, el desarmament, la noviolència...

Són molts els esdeveniments històrics que han influït en el panorama musical al llarg del segle XX, però sobretot, els que van causar un impacte més gran en els compositors van ser: la Primera Guerra Mundial (1914-1918); l’aparició dels moviments feixistes a Itàlia (1922) i a Alemanya (1933), consolidant-se com a dictadures totalitàries i antidemocràtiques, fet que portarà a Europa a la Segona Guerra Mundial.

Altres esdeveniments a destacar van ser el moviment reivindicatiu dels afroamericans per tal d’aconseguir la igualtat racial i el reconeixement dels seus drets civils i la revolta de la joventut als anys 60, motivada sobretot per la Guerra del Vietnam, pel naixement del moviment *hippie*, per l’impuls del moviment pacifista, antibel·licista, a favor del desarmament, etc.

Composicions:

Molts compositors van viure la majoria d’aquests esdeveniments, i la seva concepció del món els va portar, a pronunciar-se per una música de contingut humanístic, amb la preocupació de fer música d’alguna manera **compromesa**⁵ o testimonial, intentant donar resposta al món que els rodejava, ja que havien estat conscients de les atrocitats, abusos i injustícies de tot tipus comeses durant els anys de guerra. Es van comprometre social i políticament per aconseguir un món més humà, expressant el seu rebuig al terror. En aquells moments ja no hi havia una visió unitària del món, sinó que es van produir grans canvis en l’estètica musical, ja que la música volia commocionar a l’ésser humà, fruit de la pèrdua d’harmonia entre l’ésser humà i la naturalesa, així com de l’harmonia interna del propi ésser.

A continuació es faciliten un seguit d’obres que fan referència als drets humans escrites a partir del segle XX i que s’han intentat classificar seguint alguns articles que formen part de la **Carta Internacional dels Drets Humans** i també de la **Convenció dels Drets dels Infants** aprovada el 1989, tot i que s’ha de dir que hi ha obres que fan referència a més d’un article a la vegada. Cal tenir en compte també que algunes obres s’han escrit amb anterioritat a aquests documents, la qual cosa ens fa prendre consciència de que els drets humans s’han vingut reclamant o exigint amb anterioritat.

Aquestes composicions ens introduiran en la temàtica dels drets humans, veient quins són els drets que s’hi integren seguint els articles de la Declaració Universal dels Drets Humans. Bàsicament es tracta d’obres que giren al voltant dels drets de l’anomenada Primera i Segona generació, tot i que en alguna obra ens apareix per exemple el dret a la pau, que forma part de la Tercera generació.

⁴ < <https://fundacionyehudimenuhin.org/frases-y-citas> >

⁵ Stuckenschmidt, H. H. *La música del siglo XX*. Biblioteca para el hombre actual. Ed. Guadarrama, S.A. Madrid, 1960. pp. 133-149.

Una de les composicions en la que queda plasmat què són els Drets Humans és la **Cantata dels Drets Humans, Yes, speak out**, per baríton, soprano, dos cors i dues orquestres, amb dos directors i text de Norman Corwin, composta per **Cristobal Halffter** (1930), compositor espanyol que apareix com a músic humanista, compromès o testimonial amb la intencionalitat de narrar l'Espanya de la Postguerra, els problemes d'opressió, violència, drets humans, pau... L'any 1968 va escriure aquesta cantata per encàrrec de les Nacions Unides per celebrar el 20è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans. El text de la cantata es fonamenta en els articles de la Declaració, i apareixen temàtiques com la pau, el progrés i la llibertat, que primer es negaran, després s'exposaran i finalment s'afirmaran. L'obra té una divisió tripartida: a la primera part, coral, trobem negacions i prohibicions, molt dramatitzada amb l'aparició "*in crescendo*" de la culpabilitat, càstig, turment i mort. A la segona part s'hi suma al cor la veu del protagonista, tractada electroacústicament i es fan anunciacions, lamentacions... La part enunciativa porta als propis articles dels Drets Humans. La tercera part és el retorn a l'esperit coral de l'inici i amb la que es tanca l'obra. En aquesta trobem el capítol d'afirmacions amb una coda lírica aplicada als infants, abans de l'última aparició de la paraula "*Paz, Paz, Paz*"⁶.

Una altra composició a destacar és l'oratori dramàtic **Els Drets de l'home** de **Marius Constant** (1925) composta l'any 1989. Els texts de l'obra són de Yves Jamiaque, de Lou Bruder, de Marius Constant, de Gustave Flaubert i també de la Carta Magna, del primer pacte de la confederació helvètica, de l'*Habeas Corpus*, de *Bill of Rights*, de la Declaració de drets de Virgínia, de La Fayette, de Voltaire, de Marat, de la Declaració dels Drets de l'Home de 1789, del salm protestant *Shema Israel*, etc.

A part d'aquestes dues composicions que tracten en la seva totalitat el tema dels drets humans, cal destacar també les següents composicions, seguint alguns articles de la DUDH:

Article 1-Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Aquest article suposa un punt de partida com a reivindicació (*Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets*) que s'anirà articulant al llarg de tota la Declaració, i que queden plasmat en moltes de les obres que s'anomenen a continuació. Ara bé, és important també *comportar-se fraternalment*. Composicions que fan una crida a la fraternitat:

Guy Ropartz (1864-1955), **Symphonie n°3**, escrita entre 1905-06. L'obra tradueix els sentiments socials de l'autor associant una espècie d'invocació a la Natura i un himne a la Fraternitat dels homes. L'obra està formada per tres parts. En la segona es duu a terme una reflexió pessimista sobre la vanitat de les lluites, i una evocació als patiments humans. La tercera part s'acaba amb un magnífic himne a l'Amor "*Aimons-nous les uns les autres!*", la Justícia i la Veritat.

Marcel Landowski (1915-99), **Chant de paix**, cantata composta el 1985 sobre els discursos i poemes del Papa Joan Pau II. És una obra marcada per la idea de fraternitat i esperança. L'oratori té quatre tornades, i l'última és una amplificació de les precedents, i es subratllen les últimes paraules d'esperança: "*La paix, la paix pour toujours, écoute, écoute!*".

Article 2- Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició (...).

En aquest article es fa referència al valor de la igualtat, fent una crida a la lluita contra el racisme, la intolerància i la xenofòbia, tal i com proclama la Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació Racial.

⁶ Per a més informació: Casares, Emilio: *Cristobal Halffter*. Publicaciones Universidad de Oviedo, Ethos Música, 3. Instituto de estudios Bercianos. 1980. pp. 130-131.

Composicions:

Richard Rodgers (1902-1979) va compondre la comèdia musical **South Pacific**, sobre el llibret d'Oscar Hammerstein II i Joshua Logan, l'any 1949. L'acció passa a dues illes del Sud del Pacífic durant la Segona Guerra Mundial. A partir de dues narracions els autors imaginen la història d'aventures d'una expedició de premsa americana a una illa del Pacífic per constatar les ofensives japoneses contra "els marins". La presa de posició contra els prejudicis racials, la representació coratjosa dels horrors de la guerra, la qualitat del llibret, els textos de les cançons, etc., van atorgar a aquesta comèdia musical el premi Pulitzer d'art dramàtic.

Galt MacDermot (1928), va compondre la comèdia musical **Hair**, amb llibret i text de les cançons de Gerome Ragni i James Rado l'any 1967. **Hair**, amb el títol original de **American tribal love rock musical**, reflexa perfectament la fi dels anys 60. L'obra porta a escena la contestació dels joves *hippies* i dels marginats de la societat americana, refusant la moral i els valors "burgesos", la guerra del Vietnam i el racisme.

Lleonard Balada (1933) compositor català que va compondre la **Simfonia en negre** (1968), en homenatge a Martin Luther King. MLK es va convertir en el líder més prestigiós del moviment del progrés dels negres en la lluita pels drets civils, va organitzar la primera mobilització que va fer pública la segregació a la que eren sotmesos els afroamericans als EUA, aconseguint abolir-la en els mitjans públics i també va aconseguir que el govern presentés la llei per la igualtat dels drets civils. Va liderar una sèrie de campanyes a favor de l'emancipació social i econòmica dels afroamericans.

Article 3- Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat.

Article 9- Ningú no pot ser arrestat, detingut ni exiliat arbitràriament.

El **Dret a la Vida** és la base de tots els altres drets, i no només queda inscrit en aquest article, sinó també en l'article 6 de la Convenció dels Drets dels Infants i en l'article 6 del Pacte Internacional relatiu als Drets Civils i Polítics. I el **dret a la llibertat i a la seva seguretat**, a part d'aquests articles queda inscrit en l'article 9 del Pacte Internacional relatiu als Drets Civils i Polítics.

Composicions:

Michael Tippett (1905-1998), va compondre l'oratori **Un infant del nostre temps**, escrita entre el 1939 i el 1941. Explica la història del jove jueu refugiat de 17 anys, Herschel Grynszpan, que entra a l'ambaixada alemanya de París i en protesta contra el tracte imposat als jueus per Alemanya, mata al diplomàtic Ernst Von Rath. A Alemanya, la reacció va ser d'una brutalitat sense precedents i es va traduir per una persecució creixent dels jueus. Grynszpan va ser arrestat per les autoritats franceses, condemnat pels alemanys després dels fets i finalment desaparegut. L'obra es divideix en tres parts: la primera mostra l'estat general de l'opressió; la segona, representa la història del jove que intenta aconseguir la justícia mitjançant la violència, i la tercera desenvolupa l'aprenentatge que es dedueix d'això.

Arnold Schönberg (1874-1951). Va compondre **El supervivent de Varsòvia**, partitura que va ser escrita el 1947 en tretze dies sota la influència d'un fet real que un jove jueu polonès va confiar a Schönberg, que va escapar miraculosament del *ghetto* de Varsòvia el 1918. El compositor utilitzarà així algunes frases textuais dels sentiments rebuts, convertint-se en un text d'emoció dramàtica i terrorífica, que reflexa l'horror cap a la crueltat que suposa enviar milions d'éssers humans a les cambres de gas, sobretot quan el text s'interromp al comptar els morts (expressat en un crescendo i *accelerando*): "*Nosaltres hem estat separats dels nostres fills, de les nostres dones, dels nostres familiars; nosaltres hem estat privats de tota notícia sobre la nostra sort. Un sergent alemany cridava les ordres amb accent gutural: més ràpid! Comencem una vegada més des del principi! D'aquí un minut vull saber quants n'envio a la cambra de gas! Compteu-vos! Lentament, van comptar-se: un, dos... llavors va esdevenir-se aquell moment grandios on tots van posar-se a cantar el Shema Israel*". El text es distingeix per estar en tres plans, cada un en una llengua diferent: anglès, alemany i hebreu. L'anglès és la llengua del *supervivent*, la del testimoni, i s'explica una escena del *ghetto* de Varsòvia. Els *botxins* parlen

en alemany i els *jueus*, que se'ls enviarà a les cambres de gas d'algun camp, fan la seva oració en hebreu.

Krzysztof Penderecki (1933) *Dies Irae*, 1967, oratori dedicat a les víctimes d'Auschwitz, als polonesos que van lluitar contra la ocupació nazi i també al pare Kolbe, monjo franciscà mort a Auschwitz. El desenvolupament de l'obra es fonamenta en textos de la Bíblia, Esquil, Aragó, Valery, Broniewski i Rozewitz. Es va interpretar per primera vegada el 16 d'abril de 1967 al camp de concentració d'Auschwitz, per la inauguració del *Monument Internacional a les víctimes del feixisme a Auschwitz-Birkenau*. Tot i l'evocació esfereïdora, aspre i cruel dels camps de concentració i dels crematoris, s'acaba amb la proclamació de la confiança en l'home.

Grigori Fried (1915) *El diari d'Anna Frank*, òpera monodrama, 1972, text d'Anna Frank. Anna Frank formava part d'una família jueva alemanya emigrada als Països Baixos el 1933, i va escriure, entre l'any 1942 al 1944, un Diari en el que narrava la seva vida i la dels seus, que tractaven d'escapar de les persecucions nazis. Anna i la seva família van ser detinguts i van morir en camps de concentració, excepte el seu pare, que va donar a conèixer el Diari, testimoni ingenu i sobreacollidor d'una època de terror.

Cal destacar també l'obra del compositor català **Jordi Cervelló** (1935), inspirada també en el diari d'Anna Frank, *Anna Frank, un símbol* (1971).

Sobre aquests drets, cal comentar la situació que van viure molts compositors durant el nazisme, sent enviats als camps de concentració. Per exemple destaca l'existència del camp de concentració de la República Txeca anomenat **Terezin**⁷. Els Nazis van seleccionar aquesta petita ciutat emmurallada per fer-la servir com a lloc de pas pels jueus "processats" de l'Europa Central en el seu camí a Auschwitz i a les cambres de gas, i també com a "*ghetto model*" amb l'objectiu de desviar l'atenció de la realitat de la *Solució Final* (extermini). En un intent parcialment exitós, d'enganyar als crítics del règim, els Nazis van permetre als Jueus de Terezin una mesura d'autogovern i els van animar a organitzar actes culturals al camp. Allà van ser traslladats el setembre del 1942 el compositor **Viktor Ullmann** (1898-1944), sent designat "*Administrador d'activitats Artístiques*" i exercint oficialment de crític musical. A Terezin es va trobar amb un grup de compositors empresonats, **Pavel Haas**, **Hans Krása** i **Gideon Kein**, i va conèixer també a **Peter Kien**, un jove poeta que va escriure el llibret per una òpera seva, musicalitzada com òpera de cambra. Els assaigs per l'estrena es van realitzar l'estiu de 1944, però quan l'obra estava quasi acabada, es va presentar una delegació de les SS trobant semblança en el paper principal amb la figura de Hitler. L'obra mai es va presentar i la llibertat de que gaudien Ullmann i els seus companys va ser brutalment finalitzada. El 16 d'octubre quasi tots els compositors i artistes van ser enviats al camp d'Auschwitz pel seu extermini.

Cal destacar la situació que va viure el compositor francès **Olivier Messiaen** (1908-1992), que va compondre *Quartet per la fi dels temps*, degut a la circumstància vital que va viure entre els anys 1940-41 al ser empresonat a un camp de presoners a Silesia –Görlitz-, Polònia.

Article 5- Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

La **tortura** queda prohibida no només en aquest article sinó també en l'article 37 de la Convenció dels Drets dels Infants i en l'article 7 del Pacte Internacional relatiu als Drets Civils i Polítics.

Sobre la tortura destaca la composició de l'italià **Luigi Dallapiccola** (1904-1975), *Prigioniero*, del 1949. La llibertat de l'individu és el tema central, eludint clarament la situació política d'Europa. L'argument gira al voltant de la tortura i l'esperança de Villiers, el presoner convençut de que trobarà la llibertat entre els passadissos de la presó, fins que es topa amb el Gran Botxí. La trama expressionista del llibret denuncia el conflicte entre la llibertat, l'empresonament, la tirania, la tortura, l'opressió, la fraternitat i l'esperança extraordinària de la salut; un crit dramàtic contra la pèrdua de llibertats.

⁷ Per a més informació: < <https://holocaustmusic.ort.org/places/theresienstadt/> >

Article 13- 1. Tota persona té dret a circular lliurement i a escollir la seva residència en el territori d'un estat. 2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i a retornar al seu país.

Article 14- 1. En cas de persecució, tota persona té dret a buscar asil, i a gaudir d'ell, en qualsevol país.

El **dret a la llibertat de circulació** queda inscrit també en l'article 12 i 13 del Pacte Internacional relatiu als Drets Civils i Polítics.

Vinko Globokar (1934). Compositor francès, d'origen iugoslau. Va compondre l'obra ***Els emigrants***, entre el 1982-86, a partir de les cartes escrites per emigrants a les seves famílies, amb entrevistes a dones que han seguit als seus marits en l'emigració, extractes del Dret Internacional sobre l'emigració, poemes escrits per emigrants, extractes de la premsa quotidiana sobre l'emigració...

Article 20- 1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques. 2. Ningú no pot ser obligat a pertànyer a una associació.

Article 23-4. Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.

El **dret a la llibertat de reunió i associació** també es contempla en l'article 15 de la Convenció dels Drets de l'Infant, en l'article 21 i 22 del Pacte Internacional relatiu als Drets Civils i Polítics i en l'article 8 del Pacte Internacional relatiu als Drets Econòmics, Socials i Polítics.

Sobre aquests drets trobem dues composicions que fan referència al Sindicat polonès no governamental "**Solidarnosc**" que l'any 1980 arrel d'un augment de preus, va organitzar reivindicacions constants a les autoritats. El sindicat va ser suprimit i el país es va declarar en estat de guerra. El sindicat va passar a viure en la clandestinitat i va començar a desenvolupar una de les més clàssiques resistències civils no violentes que Europa ha conegut i que va portar a eleccions lliures i a un canvi social i polític: Es va crear un fons de recolzament als perseguits i a les seves famílies; Artistes i intel·lectuals es negaven a col·laborar amb el govern, i sobretot, a estar presents als mitjans de comunicació; En les empreses es provocava un retard premeditat, on a vegades ningú es movia, ningú parlava...; El dia tretze de cada mes els estudiants anaven a l'escola vestits de negre, amb silenci durant l'hora del pati, agafant-se de les mans i posant espelmes a les finestres... El resultat de la resistència generalitzada i no violenta va ser que el govern va haver de pactar amb *Solidarnosc*⁸.

Composicions:

Krzysztof Penderecki (1933), ***Lacrimosa***, estrenada l'any 1980 a Gdansk quan es va destapar el monument als obrers víctimes dels esdeveniments de desembre de 1970, encarregada per Lech Walesa i el sindicat *Solidarnosc*. Penderecki ha volgut retre homenatge als morts de la història contemporània, en aquest cas de la seva Polònia natal.

Henryk Mikolaj Górecki (1933) l'any 1981 va compondre l'obra ***Miserere***, com a homenatge als obrers membres de *Solidarnosc*. La seva estrena va ser prohibida a Polònia fins l'any 1987.

Article 23- 1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur. 2. Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per igual treball. 3. Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que asseguri per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.

El **dret al treball** queda també inscrit en l'article 6 del Pacte Internacional relatiu als Drets Econòmics, Socials i Culturals; i el **dret a les condicions de treball justes**, en l'article 31 i 32

⁸ Per a més informació: Mas, Mercedes. *Educar en la Noviolència. Propuestas didácticas para un cambio social*. Pace e Dintorni. Coordinación edición española. Educar Práctico. Madrid, 2000. pp. 104-105.

de la Convenció dels Drets dels infants i en l'article 7 del Pacte Internacional relatiu als Drets Econòmics, Socials i Culturals.

Sobre aquest dret en destaca la composició de **Luigi Nono** (1924-1990) ***La fabbrica illuminata***, del 1964, en la que es denuncia l'explotació de l'obrer, fent-lo agafar consciència del seu estat d'explotació dins la societat capitalista, fent entendre d'aquesta manera, els sorolls de la fàbrica transformats electrònicament. En el text s'inclouen els planys dels obrers en contra de la fàbrica: "*Passeranno i mattini/ passeranno le angosce/ non sarà così sempre/ ritroverai qualcosa*".

Músics:

Abans de donar per finalitzat aquest apartat cal anomenar a **Pau Casals** i **Yehudi Menuhin**, dos músics que no només amb la seva música, sinó també amb els seus actes, es van caracteritzar per la lluita en defensa dels drets humans i la pau.

Pau Casals (1876-1973) Violoncel·lista, director i compositor català, es va convertir en el símbol de la lluita per la pau, els drets humans i la justícia, simbolitzant l'esperit de resistència dels músics. A l'inici de la Guerra Civil Espanyola, quan es trobaven enmig d'un assaig de la Novena Simfonia de Beethoven amb l'orquestra Pau Casals al Palau de la Música Catalana, un emissari comunicava la rebel·lió militar prevista per la matinada, i ell, abans de prosseguir a la dissolució va dir als cantants i músics: *“Com que no sé quan ens podrem tornar a reunir us proposo que interpretem tota la simfonia abans de separar-nos”*. I així va ser, i amb paraules de Casals, *“Nosaltres cantàvem l'himne immortal a la fraternitat, mentre pels carrers de Barcelona i de moltes altres ciutats es preparava una lluita fratricida, que tanta sang hauria de fer vessar”*. (J. M. Corredor, 1991:64).

La Guerra Civil el portarà a l'exili, on denunciarà sovint la guerra, *“Qualsevol guerra és terrible, però una guerra civil ho és més encara. És la lluita d'un veí contra un veí, d'un germà contra un germà, d'un fill contra un pare. I aquest fou el tipus de guerra que va trossejar el meu estimat país... Va ser un malson ininterromput”*. També va participar en molts concerts benèfics, i es va dedicar a ajudar als seus compatriotes.

Fins que a Espanya no hi tornés a haver-hi un règim democràtic va decidir silenciar el seu violoncel: *“Les úniques armes de les què dispenso són la batuta i el violoncel”*. Malauradament, va morir dos anys abans que Franco.

Casals va protagonitzar varis concerts a favor de la pau, tocant tres vegades a les Nacions Unides. La segona vegada que hi va tocar, va ser l'any 1963 a on hi va interpretar **El Pessebre**, un al·legat en defensa de la pau. Pau Casals va poder dirigir unes paraules a l'Assemblea General: *“La música, aquest meravellós llenguatge universal, hauria de ser un motiu de comunicació entre tots els homes. Un cop més, insto els músics d'arreu del món que posin el seu art al servei de la humanitat, per tal de crear llaços de fraternitat entre els homes. Que cada un de nosaltres hi contribueixi en la mesura de les seves possibilitats fins al dia que aquest ideal sigui acomplert en tota la seva glòria”* (J. M. Corredor, 1991:102).

Yehudi Menuhin (1916-1999), va destacar per la lluita per la pau, contra la intolerància i el racisme. Amb el seu compromís humanitari ens va fer entendre que la música està al servei de la humanitat. En les seves gires per arreu del món denunciava els horrors de les guerres, el perill de certs nacionalismes i l'ascens de la intolerància i el racisme. A la vegada que realitzava concerts amb finalitats benèfiques, com per exemple durant la Segona Guerra Mundial que va realitzar-ne més de 500 a benefici de les forces aliades i de la Creu Roja, estant dos anys fora dels escenaris. Per la seva lluita per la pau va obtenir nombrosos premis i reconeixements.

Va crear una fundació que porta el seu nom, amb la qual intenta impulsar per Europa el projecte multicultural MUS-E⁹ –Música i Arts com a font d'equilibri i tolerància-, per implantar ensenyaments artístics a les escoles menys afavorides i així lluitar contra la violència i la intolerància, mitjançant la música, el cant, la dansa o el teatre, canalitzant unes energies per mitjà de la cultura que serveixin de revulsiu davant la violència i el racisme en medis marginals. El projecte intenta que la música sigui un motiu d'unió entre les cultures i un motiu de pau, respecte i lloc de trobada.

⁹ Per a més informació: <<http://www.menuhin-foundation.com/>>

MÚSICA POPULAR:

La música Pop Rock dels darrers cinquanta anys no ha quedat al marge de qüestions com la pau, els drets humans, la solidaritat, el medi ambient, la pobresa, la justícia... molts cantants s'han destacat per un gran activisme (amb l'evident politització de la música) per aconseguir un món millor, i no només a través de les seves cançons sinó també amb les seves accions. Sent així la música es configura com l'instrument per dir tot allò que es pensa i a la vegada per canalitzar idees, organitzar actes, concerts, gires, trobades musicals, etc.

En aquest apartat es posarà èmfasi en macroconcerts celebrats relacionats amb els drets humans; també en les activitats que duu a terme Amnistia Internacional relacionades amb la música; també sobre dues altres organitzacions que es basen en la música i els drets humans i finalment en cantants que s'han destacat per les seves activitats, així com s'adjuntarà un llistat de cançons separades per temàtiques relacionades amb els drets humans com la llibertat, la discriminació, la solidaritat, la pobresa, els menors, el medi ambient, el dret de l'autodeterminació, la pau, etc.

MACROCONCERTS

La música ha estat l'instrument per informar sobre els drets humans. Molts músics, amb el suport de varies organitzacions que lluiten pels drets humans, s'han unit per realitzar concerts a favor de causes socials molt diverses. En alguns casos la celebració d'aquests ha vingut motivada després d'haver compostat alguna cançó sobre el tema en qüestió. A continuació es destaquen alguns d'aquests concerts celebrats al llarg de la història, però abans cal saber que els motius de celebració d'aquests han estat:

- Dir No a les guerres i conflictes armats i mostrar recolzament a les víctimes d'aquests: Festival de *Woodstock*; Concert de Bangladesh; Concert de Kampuchea; *We are the Future*.
- Informar de les crisis humanitàries que estan succeint a algun lloc del món (crisis alimentàries; grans moviments de desplaçats o refugiats interns a algun país; SIDA): *Live Aid*; *Un Birr per un compatriota*; *Freddie Mercury Tribute Concert for AIDS Awareness*; *46664 Give one Minute of your life to stop AIDS*; *Live 8*.
- Denunciar situacions polítiques: *Artists United Against Apartheid*.
- Exigir la llibertat de víctimes de règims polítics o de condemnats a mort: *Freedom Festival on Clapham Common*; *Nelson Mandela 70 Th Birthday Tribute Concert*; *Benefit Concert for Mumia Abu-Jamal*.
- Exigir el dret a recuperar la independència: *Tibetan Freedom Concert*.
- Reivindicar els drets de la 1^a, 2^a i 3ª generació (dret a la vida, dret a la llibertat, dret a la seguretat, dret a la llibertat de pensament, d'opinió i d'expressió, dret a la salut, al benestar, drets col·lectius i dels pobles...).

Així, els més representatius d'aquests darrers cinquanta anys han estat:

- **1969- Festival de Woodstock**, sota el lema "*Pau, música i amor*" que buscava unir el moviment antibèl·lic –en oposició a la guerra del Vietnam- i el Rock.
- **1971- Concert de Bangladesh**, celebrat a Nova York per recaptar fons per Bangladesh, regió nacionalista que es va independitzar del Pakistan de l'Est veient sobre el seu petit terreny la més absoluta de les atrocitats de la guerra; fam, mort d'un milió de persones...
- **1979- Concert Kampuchea**. Celebrat per recaptar fons davant la situació en què vivia Cambotja –que entre el 1975 i el 1979 va viure sota el règim polític de terror de Pol-

Pot- Hi van actuar Paul McCartney, The Who, The Clash, The Grateful Dead, Beach Boys i Jefferson Starship, entre d'altres.

- **1985- Live Aid**¹⁰, concert simultani a Londres i Filadèlfia per pal·liar la fam a l'Àfrica. El concert va durar 25 hores i fou retransmès durant 17 hores. En total hi van assistir 162.000 persones, més d'1'9 bilions de telespectadors de 150 països del món. Es van recaptar 70 milions de dòlars i posteriorment es va editar un disc amb que es van obtenir 140 milions de dòlars. El **2003** es va celebrar la versió etiop del Live Aid, sota el lema **Un birr per un compatriota** (Birr, moneda etiop). Es va recaptar un milió i mig de dòlars per pal·liar la crisi alimentària que vivia el país. El **2005** entre el 2 i 6 de juliol, es van celebrar deu concerts gratuïts, **Live 8**, per conscienciar a l'opinió pública de la pobresa al món, a les ciutats de Londres, París, Berlín, Roma, Filadèlfia, Toronto, Tokio, Moscou, Johannesburg i Escòcia. Els concerts es van emmarcar dins la campanya global "*Make poverty history*", una coalició internacional d'ONG i fundacions benèfiques que busquen reduir a la meitat la pobresa global el 2015 i aconseguir que els líders mundials compleixin amb els Objectius del Desenvolupament del Mil·lenni. Els concerts van coincidir amb la cimera dels països del G8 celebrada a Glenegales, Escòcia.
- **1985- Artist United Against Apartheid**, es va crear aquest projecte que reunia a actors, governs i ciutadans sobre les condicions de l'Apartheid a Sud-àfrica, i recaptaven diners per *The Africa Fund*, una organització que beneficiava als presos polítics i a les seves famílies a Sud-àfrica, per les necessitats educatives i culturals a l'exili i educació en el treball de grups anti-apartheid als EUA. Es va gravar l'àlbum anomenat **Sun City**.
- **1986- Freedom Festival on Clapham Common**. Festival organitzat per escoltar als artistes a expressar la solidaritat amb la gent de Namíbia i Sud-àfrica, i també els representats de l'ANC (Congrés Nacional Africà, moviment d'alliberació nacional sud-africà), de SWAPO (Organització del Poble d'Àfrica del Sud-oest) i l'AAM (Moviment Anti Apartheid Britànic), així com recaptar fons per aquestes tres organitzacions.
- **1988- Nelson Mandela 70 Th Birthday Tribute Concert**. Concert que va posar èmfasi a la figura de Nelson Mandela i altres presos polítics sud-africans i de Namíbia, que lluitaven per una societat democràtica i no-racial. El concert va comptar amb el recolzament de la *Campanya pel Desarmament Nuclear* i *Amnistia Internacional*. Fou un concert de crítica a l'Apartheid Sud-africà i els beneficis foren destinats al Moviment Anti-apartheid i a varies organitzacions d'ajudes als infants de Sud-àfrica que patien les atrocitats de l'apartheid, i a organitzacions sud-africanes que patien els atacs racistes del règim.
- **1992- Freddie Mercury Tribute Concert for AIDS Awareness**. Concert d'homenatge a la figura de Freddie Mercury i a la campanya de prevenció de la Sida. Amb els beneficis recaptats es va crear l'organització *Mercury Phoenix Trust*, una fundació de lluita contra la Sida.
- **2004- 46664 Give one Minute of your life to stop AIDS**, és una campanya global impulsada per Nelson Mandela que ha comptat amb el recolzament de músics de primera línia i d'altres personatges per impulsar-la. Es va celebrar un concert a Sud-àfrica, que es va editar en CD i DVD posteriorment. La campanya pretén augmentar la

¹⁰ Previ a aquest concert, cal destacar una iniciativa que va marcar el precedent i punt d'inici de la col·laboració entre el món musical i l'Àfrica. Aquesta iniciativa va ser la cançó composta el 1984 per Bob Geldof i Midge Ure **Do they know it's Christmas?** després de veure quina era la situació econòmica d'Àfrica. Va comptar amb la col·laboració de *Band Aid*, convidant a participar a integrants de Duran Duran, Culture Club, U2, Bananarama, Phil Collins, Neil Young... Es va convertir en un dels discs més venuts d'Anglaterra durant el 1984. Posteriorment a aquesta iniciativa, cal destacar la versió americana de la cançó, escrita per Michael Jackson i Lionel Richie el 1984, **We are the world**. Van unir als músics més importants del moment, sota el nom de la banda *USA for Africa (United Support Artists For Africa)*. A Amèrica Llatina, es va crear també la versió **Hermanos, cantaré, cantarás (I will sing, you will sing)** cantada per un conjunt d'intèrprets llatins units per recaptar fons per les campanyes d'Unicef, destinant el 90% dels guanys recaptats a Amèrica Llatina i el 10 % a Àfrica. Alguns dels cantants que hi van participar van ser Verónica Castro, Celia Cruz, Plácido Domingo, Emmanuel, José Feliciano, Julio Iglesias, Rocío Jurado, Valeria Lynch, Menudo, Palito Ortega, Pimpinela, José Luis Rodríguez, entre d'altres.

consciència i sensibilitat ciutadana a nivell mundial, perquè facin pressió als seus governs a fi i efecte de que responguin a la SIDA com una emergència internacional.

- **1996-1999- Tibetan Freedom Concert**, concerts organitzats pels Beastie Boys i els beneficis del qual es van destinar a la Ong Milarepa, creada per ells i que recolza la pau donant suport actiu a la gent tibetana en la lluita no violenta per recuperar la independència del Tibet.
- **1997- Benefit Concert for Mumia Abu-Jamal**. Concert organitzat per recaptar fons i informar del cas de Mumia Abu-Jamal, periodista i ex Pantera Negra que va ser condemnat a mort per l'assassinat d'un policia blanc, i segueix empresonat, tot i que no hi ha proves evidents contra ell.
- **2004- We are the Future**. Vint anys després del single *We are the world*, es va celebrar un concert a Roma **We are The Future**, inspirant-se en la cançó, per donar recolzament als infants afectats pels conflictes armats, la pobresa i la violència.

AMNISTIA INTERNACIONAL

Amnistia Internacional (AI) (<<http://es.amnesty.org/>>) tal i com es pot llegir a la seva pàgina web “*És un moviment mundial integrat per persones amb l'objectiu de contribuir a que es respectin els Drets humans. Al treballa en pro del respecte dels drets humans proclamats en la Declaració Universal dels Drets Humans i en altres normes internacionals. Promou l'observació de tots els drets humans, que considera interdependents i indivisibles, amb activitats de conscienciació pública i altres accions, així com per mitjà de l'educació en drets humans i de la pressió perquè es ratifiquin i apliquin els tractats de drets humans. Al és independent de tot govern, ideologia política o credo religió. Els objectius que persegueix són l'alliberació de presos i preses de consciència; l'exigència de judicis justos pels presos polítics; lluita contra la tortura; denúncia de les “desaparicions” i dels assassinats polítics; oposició a la pena de mort i condemna dels abusos comesos pels grups d'oposició*”.

Al com moltes d'altres organitzacions, ha decidit utilitzar la música com a instrument per canalitzar la temàtica dels drets humans, ja sigui per promocionar les seves campanyes, per informar i sensibilitzar a la societat en general, per celebrar l'aniversari del naixement de l'organització o l'aniversari de la firma de tractats sobre els drets humans... A continuació es posarà èmfasi en diferents concerts que ha dut a terme l'organització, que els hi ha permès donar a conèixer quines campanyes està duent a terme, també sobre la lluita dels defensors dels drets humans d'arreu del món i informar de la situació dels drets humans a un país determinat, a la vegada que per mitjà d'aquests **concerts** s'han aconseguit nous socis i activistes. Al també ha mostrat el seu suport en concerts que giren al voltant dels drets humans (tal com s'ha vist, per exemple, al concert de Nelson Mandela del 1988).

També es posarà èmfasi en diversos cantants que han mostrat el suport a l'organització, també a campanyes musicals impulsades per l'organització, així com diferents recursos que l'organització ha impulsat utilitzant la música com a recurs per sensibilitzar sobre els drets humans.

Al llarg de la seva història AI ha celebrat dues gires-concerts molt importants:

Conspiracy Of Hope

L'any 1986 AI va commemorar el seu **25è aniversari** organitzant el concert itinerant de Rock **Conspiracy of Hope**, pels Estats Units d'Amèrica, en el que hi van actuar U2, Sting, Peter Gabriel, Bryan Adams, Lou Reed, Joan Baez, Bob Dylan, entre d'altres. Es van celebrar sis concerts a diferents ciutats, recaptant 3 milions de dòlars i 45.000 nous membres, en un mes. L'últim concert als *Giants Stadium* de Nova Jersey, va ser televisat per la MTV i s'hi van sumar com a convidats especials Joni Mitchell, Muhammed Ali, Miles Davis i The Police, grup que va tancar la gira.

Human Rights Now!

L'any 1988 i amb motiu del **40è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans**, AI va decidir fer una gira anomenada **Human Rights Now!** per celebrar els èxits aconseguits en el moviment dels Drets Humans i per introduir la idea bàsica de protecció dels Drets Humans a través del poder dels mitjans a milions de persones de tot el món. El número de socis va augmentar a molts països. Es va tocar a divuit països en sis setmanes, expressant la universalitat de la Declaració dels Drets Humans durant la gira. Hi van actuar Bruce Springsteen, Sting, Peter Gabriel, Tracy Chapman i Youssou N'Dour, entre d'altres.

L'any 1998 deu anys després de la gira **Human Rights Now!** i amb motiu del **Cinquantè aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans**, AI va celebrar un concert a París, amb la participació de Radiohead, Alanis Morissette, Peter Gabriel, Asian Dub Foundation, Tracy Chapman, Youssou N'Dour, entre d'altres. El concert va comptar també amb la presència del Dalai Lama. Molts dels cantants van accedir a actuar gratuïtament, ja que el dret a fer música, ballar i cantar és un dels trenta drets humans fonamentals consagrats en la Declaració Universal i encara avui, hi ha músics i cantants que són silenciats perquè no actuïn o condemnats si ho fan. Dins de la gira, es va realitzar el concert a Barcelona al Camp Nou, el 10 de setembre de 1988, en el que hi van assistir unes 16.000 persones.

Al llarg de la seva història i en tots els països en els que es troba, Amnistia Internacional ha realitzat molts altres concerts, per exemple el 16 de novembre del 2003 se'n va celebrar un a l'Auditori de Barcelona amb motiu del **25è aniversari d'AI a Espanya**, al que van assistir-hi 2.300 persones i hi van participar Joan Manuel Serrat, Kiko Veneno, Gerard Quintana, Sisa, Quimi Portet, Luz Casal, Pasió Vega, Enrique Morente, Manel Camp, Carlos Núñez, Maria del Mar Bonet, Lucrecia... entre d'altres; a més de coneguts presentadors de televisió. A la sala del concert es va instal·lar una pantalla de vídeo que mostrava imatges i informació sobre casos de violació dels drets humans, així com de les campanyes d'AI.

Com s'ha vist són molts els **cantants** que han donat suport a l'organització. Entre tots ells destaquen: Joan Baez, Yoko Ono, U2, Maná, Sinéad O'Connor, Annie Lennox i Dave Stewart (*Eurythmics*), Jackson Browne...¹¹

La secció d'Amnistia Internacional d'Estats Units d'Amèrica (AIUSA) el maig del 2003 va impulsar una **campanya** sobre sensibilització pública sobre els Drets Humans, basada en la llegendària cançó de John Lennon **Imagine**, que va utilitzar la clàssica lletra i música de l'artista per atraure a persones de totes les generacions en la defensa dels Drets Humans. Yoko Ono, que en el passat havia rebutjat altres propostes per regalar els drets de la cançó va cedir els drets d'*Imagine* a AI, convençuda de la "*important feina desenvolupada per AI durant 40 anys a tot el món, un treball que encarna l'esperit d'Imagine*". La Sra Ono va dir: "*Portar la campanya a tot el món i demanar a infants de diferents països que cantin la cançó és una manera de fer que els infants i els adults s'uneixin*".

El director executiu adjunt d'AIUSA creu que les paraules de John Lennon desafien a les persones a imaginar i actuar, el mateix repte que AI s'ha plantejat durant 40 anys. AI fa una crida als pobles del món perquè s'uneixin a l'organització en la defensa i protecció dels drets humans amb l'esperança d'aconseguir un món millor, més segur i més just. La campanya publicitària d'*Imagine* va començar a la revista *New York Times Magazine* (8 de desembre) i incloïa un suplement de quatre pàgines en les que es mostraven fotografies sobre la guerra a Txetxènia, els menors soldats, el tràfic de menors per la prostitució i altres violacions dels drets humans.

El 10 de desembre del 2005, Dia Internacional dels Drets Humans, Amnistia Internacional va presentar la iniciativa musical **Make Some Noise** (Fes una mica de soroll), amb l'objectiu d'animar a una nova generació a celebrar, promoure i fer valdre els drets humans. Per això es van gravar versions de cançons de John Lennon, interpretades per Avril Lavigne, The Cure, Black Eyed Peas, Snow Patrol, The Postal Service... Els diners recaptats es van destinar a l'organització, per recolzar la seva tasca mundial de defensa dels drets humans.

¹¹ Per a més informació recomanem visitar la següent pàgina web, en la que hi ha un llistat de cantants que ajuden a promocionar i a defensar els drets humans juntament amb AI: <<http://www.musicforhumanrights.org/>>

Al també ha editat varis **cd** de música, per exemple l'any 2001, la Secció espanyola va editar el cd ***¡Los queremos vivos!*** amb la finalitat de recaptar fons per la campanya destinada a protegir els defensors dels drets humans en perill i amb motiu de celebració del 25è aniversari a Espanya d'Al va editar el cd ***Liberando Expresiones***.

FREEMUSE, FREEDOM OF MUSICAL EXPRESSION

Freemuse – Freedom of musical expression (<<http://www.freemuse.org/>>) és una organització danesa, internacional i independent, creada el 1999, que es basa en la Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides, que defensa la llibertat d'expressió dels músics i compositors a nivell mundial, i que està en contra de la censura arbitrària¹² i de la persecució dels músics. Els seus objectius són documentar violacions dels Drets Humans i discutir els seus efectes en la vida musical; informar als mitjans de comunicació, a les organitzacions de drets humans i al públic en general; Recolzar als músics necessitats, observar els seus processos i desenvolupar una xarxa global de recolzament als músics i compositors amenaçats.

Aquesta organització considera que fer música és un Dret Humà, i si s'és músic hi ha dos drets que tenen una rellevància especial: la llibertat d'expressió (art. 19) i el dret a participar lliurement en la vida cultural (art. 27). En la pàgina web informen sobre quina és la situació d'alguns músics i grups a 39 països diferents, recordant-nos les constants violacions d'aquests drets.

MÚSICA ESPERANZA

La federació **Música Esperanza**¹³ va ser creada el 1982 pel pianista argentí Miguel Ángel Estrella i és una organització que es fonamenta en dos pilars: la música i l'ètica. Proposa retornar a la música el seu rol de comunicació social, de pont solidari entre els humans i els pobles i de camí transformador per l'individu i la comunitat. La federació té 52 filials a tot el món, i les activitats que duu a terme són:

- **Drets Humans**, que implica el dret a una educació musical de qualitat per a tothom, especialment pels infants, i la situació dels joves músics professionals. Segons Miguel Ángel Estrella, *“Amb els Drets Humans és el futur de l'home el què està en joc. Amb els músics joves és el futur de la música el que ens juguem, per tant la llibertat humana. La música és medidora entre els homes, viatja com el món, parla el llenguatge universal de la vida i de la mort, el dolor, l'alegria i l'esperança”*.
- Organitzar **concerts benèfics** per les **organitzacions de Drets Humans** dels països on aquests són violats, i a regions traumatitzades per la guerra i les dictadures, així com també en zones pobres, rurals, obreres, escolars, presons, etc. I també en l'anomenat quart món, com diu Miguel Ángel Estrella *“Anirem als afores de París amb la intenció de que el públic conversi amb els músics. Projectant així la idea de Música Esperanza: la de fer que la música sigui per tothom, sense convencions ni formalismes”*. Música Esperanza, vol lluitar contra l'exclusió d'uns i l'aïllament dels altres, en el sí de societats que són insolidàries volent que la música brolli en els llocs marcats pel patiment.

¹² Respecte a la censura hi ha excepcions: La propaganda per la guerra és sempre il·legal, així com advocar per l'odi nacional, racial o religiós. Si és necessari l'estat també pot limitar la llibertat d'expressió per certes raons: respecte la reputació de la difamació d'altres persones i protecció de la seguretat nacional, de l'ordre públic o de la moral o la salut pública. Sobre la censura, recomanem visitar la següent pàgina web, a on hi apareix la llista completa de les cançons censurades a EUA després dels atemptats de l'11 de Setembre del 2001, per la cadena radiofònica *Clear Channel Communications* (que compta amb 1170 emissores): <<http://www.atiza.com/noticias/2001/listacensurausa.htm>>

¹³ Informació extreta de l'antiga pàgina web de *Musique Esperance*, <http://www.musique-esperance.org/SPIP-v1-7/rubrique.php?id_rubrique=10> (Actualment no disponible)

Miguel Ángel Estrella ha creat també **L'orquestra de la pau**, una orquestra àrab-israelí formada per 40 joves d'Israel, Jordània, Egipte, Marroc, Algèria i Palestina, en la que es combina l'expressió cultural amb el reclam pels drets humans.

CANTANTS I DRETS HUMANS

També cal destacar el protagonisme que han tingut molts **cantants** respecte als drets humans. A vegades consisteix en cantar en algun concert a favor dels drets humans, però en moltes d'altres els i les cantants han decidit implicar-se personalment en tot allò que faci referència als drets humans. N'és el cas de John Lennon, Joan Baez, Bruce Springsteen, Bono i U2, Maná, Miriam Makeba, Nina Simone, Tracy Chapman i Natasha Atlas, entre d'altres.

John Lennon (1940-80). Durant els seixanta i setanta va protagonitzar molts actes pacifistes com crides a la pau a Orient Mitjà, va recolzar als joves que desertaven de l'exèrcit americà, va donar recolzament constant a la resistència vietnamita i també a la lluita del poble irlandès. Les seves cançons conformen el més complet inventari de la obstinació col·lectiva dels joves per la pau, la revolució, el poder popular, l'emancipació de la classe obrera i de la dona, els drets dels indígenes i la igualtat racial així com l'alliberació de presos polítics (Angela Davis i John Sinclair), la denúncia de la massacre d'Attica i la situació de les presons nord-americanes.

Amb els Beatles el 1966 es va negar a cantar a Sud-àfrica, com a mitjà de protesta contra l'apartheid i la segregació racial. També es van negar a visitar l'esposa del dictador Marcos, Imelda Marcos de Filipines. El 1968, juntament amb Yoko Ono, van començar una campanya per la pau en protesta contra la guerra del Vietnam anomenada **Bed-in** i **Bagism**, allotjant-se a l'habitació 902 de l'Amsterdam Hilton, i despullats a dins del llit, van fer diverses d'entrevistes a favor de la pau mundial. Després van viatjar a Canadà per fer un altre **Bed-in**, i des del llit d'un hotel de Montreal van gravar **Give Peace a Chance**, acompanyats per estudiants, cures, rabins, monjos Hare Krishnas i militants pacifistes, cançó que es va convertir en un himne pacifista. El 1972 va gravar la cançó **Imagine**, que es va convertir en "l'himne pacifista" i que apunta la necessitat i utopia de buscar la igualtat, llibertat, pau i amor en un món tant devastat per les crisis socials i les guerres, imaginant un món sense fronteres, sense guerres on tota la gent viu amb pau i amor. A partir de llavors va començar a oferir concerts benèfics, i actes a favor de la pau i en contra de la guerra de Vietnam. El 1972 va fer la cançó **Woman is the nigger of the world**, tema que es va prohibir als EUA perquè no es podia dir la paraula negra. En el mateix any i durant el mes de desembre van aparèixer cartells a tot el món amb la inscripció **Happy Christmas, The War is over, John and Yoko**, del que també se'n va fer una cançó.

Joan Baez (1941) va néixer a Staten Island (NY). Atreta per la música de ben jove, es va anar convertint en una figura i veu de gran compromís social i polític. Sent adolescent va començar a cantar a bars, cafès, clubs... i l'any 1959 va debutar al **Folk Jazz Festival of Newport** (Califòrnia). Als anys 60, va obtenir el sobrenom de la **Reina de la Cançó Protesta**, anys caracteritzats pel seu activisme polític i musical; va encapçalar diverses protestes i actes contra la guerra, fet pel qual fou detinguda i empresonada; va celebrar actes diversos al costat de Martin Luther King. El 1965, va fundar l'**Institut per l'Estudi de la Noviolència** (actualment anomenat **Centre de Recursos per la Noviolència**). Als 70, va continuar amb la seva carrera musical i activitats polítiques, visitant Hanoi (Vietnam) per ser testimoni de les conseqüències de la guerra. Les impressions rebudes les va recopilar en un àlbum anomenat *Where are you now, my son?*. Des del 1973 és membre del **Consell Consultiu d'Amnistia Internacional** i el 1979 va fundar **Humanitas International**, una organització per promoure els Drets Humans, el Desarmament i la Noviolència. Als vuitanta, la seva popularitat va reprendre embranzida arrel del concert de rock *Live Aid*. Entre els 80 i 90, va viatjar a l'Orient Mitjà, Sarajevo i Amèrica Llatina intentant trobar possibles solucions als conflictes armats.

Joan Baez ha convertit la seva música en un instrument per promoure la pau, la coexistència i enteniment mutu entre ètnies, sexes i cultures diferents, la noviolència, els Drets Humans... Ha gravat uns quaranta àlbums, entre ells *Baptism: a journey Through Our Time* (1968), àlbum que conté poderosos missatges contra la violència i la guerra; *Blessed Are...* (1971), àlbum dedicat

als Drets Humans; *Gracias a la Vida* (1974); *Gone from Danger* (1997). D'entre les seves cançons cal destacar: ***Song of Bangladesh*** i ***Cambòdia***.

Sense entrar en detalls, cal anomenar al **Bruce Springsteen** que ha participat en molts macroconcerts solidaris, com per exemple el *We are the world*, el *Live Aid*, i a la gira *Human Rights Now!*. Durant els 70 va actuar diverses vegades per l'organització antinuclear *No Nukes* (No a les armes nuclears). D'entre les seves cançons destaquen: ***American Skin 41 shots***, sobre la brutalitat policial de NY, on dos policies van disparar 41 trets a un jove negre; ***The Ghost of Tom Joad***, que retrata la precarietat laboral, el mal tracte a la immigració i altres misèries del capitalisme; ***The rising*** (2002) un homenatge a les víctimes dels atemptats de l'11 de setembre i ***Devils and Dust*** (2005) sobre la guerra d'Iraq i les confusions d'un soldat davant les seves accions.

Un altre cantant a destacar és el líder del grup U2, **Bono** activista dels drets humans, qui ha treballat en campanyes de recolzament a *Greenpeace* i AI; ha atès a problemes socials com la fam a Etiòpia i els infants de la guerra a Bòsnia; ha intervingut en conflictes en la seva Irlanda Natal; en debats ecologistes i amb un impuls actiu en la cerca de la pau al món... U2 ha anat adquirint notorietat en el seu compromís per causes polítiques i de recolzament a les campanyes internacionals a favor dels drets humans, lluita antiracista i ecologista. D'entre les seves cançons cal destacar ***Pride (In the name of love)*** i ***MLK***, dedicades les dues a Martin Luter King. També la cançó ***Walk on***, dedicada a Aung San Su Kyi, Premi Nobel de la Pau que viu sota arrest domiciliari per ser membre del partit d'oposició del govern de Myanmar.

El grup **Maná** ha realitzat també projectes conjuntament amb *Greenpeace* i AI. El 1998 van iniciar una gira per Nord Amèrica, acompanyats per aquestes dues organitzacions per repartir informació sobre les campanyes que duïen a terme en aquell moment així com de les seves activitats en general. Del seu cançoner trobem la cançó ***Falta amor***, sobre la situació en que viuen molts infants a Amèrica Llatina; ***Dónde jugarán los niños***, sobre la destrucció del medi ambient; ***Cuando los ángeles lloran***, dedicada a Chico Mendes¹⁴ i ***Me voy a convertir en un ave***, una denúncia en contra dels abusos d'autoritat, inspirada en l'obra *Pedro y el Capitán*, de Mario Benedetti. El 1995 van crear l'ONG **Selva Negra**, per protegir la naturalesa i el medi ambient.

Cal també destacar els missatges que ens han transmès moltes cantants:

- **Miriam Makeba** va decidir aprofitar el seu rol de cantant per lluitar contra la desigualtat, la injustícia, la llibertat del poble Africà, l'*apartheid*, el racisme, els drets de les dones i la pau, convertint-se en una activista dels drets humans i en el símbol de les classes oprimides, a través del contingut de les seves cançons i actes.
- **Nina Simone**, als anys 60 es va convertir en activista dels Drets Civils. D'entre les seves cançons cal destacar ***Why the king of love is dead?*** Dedicada a Martin Luter King; també ***Four Women***, que descriu la situació de les dones als EUA; ***Backlash Blues***, que descriu diferents situacions en què es troba l'home negre causades o consentides per l'home blanc; i ***Mississippi Goddam***, sobre la situació dels afroamericans als EUA.
- **Tracy Chapman**, cantant nascuda a Ohio que s'ha configurat com una de les veus més compromeses del Rock. Cal destacar les cançons ***Across the lines***, una denúncia al racisme i la cançó ***Freedom Now***, de suport al Nelson Mandela; ***Behind the wall***, en la que descriu la vida als suburbis pobres nord-americans i que ens parla de violència domèstica; ***Heaven's Here on Earth***, en la que fa una crida a la pau, l'amor i la comprensió entre els humans...
- **Natasha Atlas** que fusiona música occidental i àrab. L'any 2001 va ser nomenada Ambaixadora de la Bona Voluntat per la Conferència Mundial contra el Racisme de la

¹⁴ Chico Mendes va ser un brasiler que va defensar l'Amazònia, com ecologista amb mètodes d'ajuda a la naturalesa i denunciant els interessos i accions inhumanes de les multinacionals. Ajudava a la tribu del Yanomami, una de les més afectades per la desforestació, fent ús de l'autodefensa, aconseguint crear zones de reserva ecològica. El 1993 el van assassinar impunement i el cas encara està per resoldre.

ONU. Amb paraules de Mary Robinson (ex-presidenta d'Irlanda i ex-Alt Comissionat de la ONU pels Drets Humans) *"Ella personalitza el missatge de que hi ha força en la diversitat, que les nostres diferències, ja siguin ètniques, racials o religioses són una font de riquesa més que d'amenaça"*.

Finalment, cal destacar també al moviment de la **Nova Cançó Catalana**, aparegut durant la dictadura franquista reivindicant l'ús de la llengua i cultura catalana, fent de la cançó catalana un instrument d'identitat nacional. El moviment va mostrar la resistència política i cultural contra la dictadura, denunciant aquesta mitjançant la música. Alguns dels cantants més destacats del moviment van ser els Setze Jutges, i fora d'aquest grup d'altres com Núria Feliu, Joan Isaac, Pau Riba, Jaume Sisa, Xesco Boix, Ovidi Motnllor, Raimon, Marina Rossell, el Grup de Folk, Els Tres Tambors, Els Esquirols, La Trinca, etc. Algunes de les cançons destacables del moviment són per exemple, **A Margalida**, de Joan Isaac, sobre la nòvia de Salvador Puig Antich, que va morir executat pel règim franquista condemnat de la mort d'un guàrdia civil; Lluís Llach, **Campanades a morts**, disc inspirat en els fets del 1977 a Vitòria quan la policia va matar a 5 treballadors en el desallotjament per la força d'una assemblea a l'església de San Francisco, deixant a més desenes de ferits; **Què volen aquesta gent?**, interpretada per Maria del Mar Bonet, amb lletra d'un poema de Lluís Serrahima, inspirada en la mort d'Enrique Ruano tot i que Serrahima també ha declarat que pensava amb la mort de Rafael Guijarro Moreno a l'escriure la cançó; **Al vent** de Raimon, que es va convertir en un símbol d'oposició a la dictadura franquista a Espanya i del reclam per l'autonomia de la cultura catalana, entre d'altres.

D'Amèrica Llatina cal destacar també el moviment de la **Nueva Canción Latinoamericana**, aparegut als seixanta i setanta a diferents països del continent. Tal i com comenta Francisco Yepes, *"Es buscava crear consciència, especialment en la classe mitjana i obrera, de la necessitat d'un canvi radical de les estructures socioeconòmiques, presentant temes relacionats amb la repressió militar o la desigualtat social. Va buscar també fomentar un sentit d'unitat llatinoamericana amb l'objectiu comú de 'despertar' i mobilitzar-se políticament en contra de l'èl·lit i dels interessos de les corporacions multinacionals, en particular de les nord-americanes"*¹⁵. Alguns dels cantants destacables del moviment van ser per exemple els músics xilens Violeta Parra i Víctor Jara, qui va morir brutalment assassinat arrel del cop d'estat del general Augusto Pinochet.

¹⁵ *La Nueva Canción Latinoamericana*. Enrique Yepes (web no disponible, 2021)

MALETA DE CANÇONS

A continuació es facilita un **llistat de cançons** que giren al voltant dels drets humans, escrites en català, castellà i anglès. S'han intentat dividir per temàtiques, tot i la dificultat que això suposa ja que alguna d'elles tracten més d'un tema a la vegada. Són cançons sobre llibertat; sobre discriminació, migracions, refugiats; de solidaritat i mestissatge; sobre la pobresa, *nord-sud*; menors; medi ambient; cançons sobre el dret a l'autodeterminació i cançons sobre la pau. És a través d'aquestes que es donen a conèixer altres drets de l'anomenada Primera, Segona i Tercera Generació dels Drets Humans¹⁶.

Tant aquestes cançons com les composicions de la música clàssica, ens permeten reflexionar i prendre consciència dels Drets Humans. Si es vol treballar el contingut amb finalitats educatives es pot fer a partir d'aquestes obres i cançons esmentades¹⁷; o bé es pot enfocar el treball en els compositors, cantants, cantautors/es; grups; organitzacions de música i pau, iniciatives vàries... veient que la música de moltes maneres es posa al servei dels drets humans, o els drets humans al servei de la música i no només mitjançant les cançons.

Per treballar a partir d'aquestes obres i cançons es faciliten un seguit de preguntes orientatives per tal d'aprofundir en el missatge i característiques implícites en aquestes:

- Títol de la composició, obra o cançó.
- Any de composició.
- Breu biografia de l'autor.
- Context internacional del període al que la peça musical fa referència.
- Quin creus que és el missatge que l'autor/a vol transmetre? El comparteixes?
- Quina repercussió creus que ha tingut aquesta obra o cançó al llarg de la història?
- Quins recursos musicals utilitza el compositor/a en l'obra o cançó (instruments, veus, efectes sonors...)?
- Què has apreciat a nivell de tècniques musicals utilitzades en l'obra o cançó? (Per exemple, si hi ha moments de tensió; predomini dels sons forts, fluixos; tempos ràpids, lents; utilització d'instruments...)
- Quines sensacions has tingut a l'escoltar l'obra o cançó?
- Sobre què has reflexionat? Creus que aquestes reflexions et serviran d'alguna cosa a partir d'ara?
- Hi ha alguna paraula de la lletra de la cançó que es pugui relacionar amb la temàtica dels drets humans? Quina?
- Coneixes d'altres cançons que transmetin un missatge similar al d'aquesta cançó? I iniciatives artístiques relacionades amb els drets humans?

LLISTAT DE CANÇONS:

LLIBERTAT:

EDDY GRANT- GIMME HOPE JOANNA.
 JERRY ADAMS- FREE NELSON MANDELA.
 JOAN MANEL SERRAT- CANÇÓ D'AMOR A LA LLIBERTAT.
 JOSÉ A. LABORDETA- CANTO A LA LIBERTAD.
 PETER GABRIEL- BIKO. DON'T GIVE UP (amb KATE BUSH).
 RAIMON- NOUS CANTS DE LLIBERTAT.
 SAU- EN NOM DE LA LLIBERTAT.
 SIMPLY MINDS- MANDELA DAY.
 TIERRA SANTA- UNA JUVENTUD PERDIDA.
 UB40- SING OUR OWN SONG.

CANÇONS QUE PARLEN SOBRE DISCRIMINACIÓ, MIGRACIONS, REFUGIATS:

¹⁶ Per saber més cançons sobre igualtat, llibertat, pau, ecologia i violència, visitar la següent pàgina web, de Filoètica (Materials i recursos de filosofia i ètica per a la reflexió): <<http://www.xtec.es/~asarsane/lletres.htm>> Per saber cançons en anglès: <http://en.wikipedia.org/wiki/Protest_song>

¹⁷ Per treballar a partir de cançons cal destacar el quadern 'La música com a instrument d'educació per la pau', realitzat per Alba Sanfeliu i Marina Caireta, en el que s'inclouen sis propostes didàctiques a partir de sis peces musicals per treballar sis grans continguts de l'educació per a la pau. Entre les propostes hi ha la cançó *Me voy a convertir en un ave*, de Maná, que fa referència als drets humans. Disponible a la pàgina web: <<http://escolapau.uab.cat/img/programas/educacion/publicacion010c.pdf>>

10.000 MANIACS- JUBILEE.
 AMISTADES PELIGROSAS- AFRICANO EN MADRID.
 AVALANCH- TIERRA DE NADIE.
 BARRICADA- VÍCTIMA.
 CELTAS CORTOS- EL EMIGRANTE. REFUGIADO.
 ENRIQUE BUNBURY- EL EXTRANJERO.
 EUROPE- CHEROKEE. (repressió dels blancs als indis nord-americans)
 HAMLET- RACISMO ES DESIGUALDAD.
 INSANIA- LA VIEJA EUROPA.
 JOAQUIN SABINA- LA CASA POR LA VENTANA.
 JOHNNY CASH- RUSTY CASH. Àlbum BEETER TEARS, àlbum de protesta contra la repressió que patien els indis nord-americans.
 JORGE DREXLER- FRONTERA.
 JOSÉ LUÍS PERALES- MARRUECOS.
 JUAN LUÍS GUERRA- VISA PARA UN SUEÑO
 LILA DOWNS- BORDER (Cd).
 LOS SUAVES- DULCES NOCHES DE LUNA Y PATERAS.
 LUCRECIA- LA NOCHE DE LA IGUANA.
 LUÍS ALFREDO- CUANDO, DÓNDE Y CON QUIÉN. FRONTERAS.
 MANÁ- POBRE JUAN.
 MANU CHAO- CLANDESTINO.
 MÁRTIRES DEL COMPÁS- RIGUI MÁRTIR. SPANISH FLY. SON MUCHOS NEGROS.
 MECANO- BLUES ESCLAVO.
 NEIL YOUNG- SOUTHERN MAN. ALABAMA.
 ORISHAS- EMIGRANTES.
 PEDRO GUERRA- EXTRANJEROS.
 PETE SEEGER- WE SHALL OVERCOME.
 PIERRE PERRET- LILY.
 REINCIDENTES- El seu àlbum titulat "La otra Orilla" és un cant desesperat a la tragèdia diària de la immigració, a la mort a l'estret...
 SADE- IMMIGRANT.
 SINEAD O'CONNOR-.MY SPECIAL CHILD. GOSPEL OAK.
 SKA-P- PLANETA ESCORIA.
 VAN MORRISSON- TOO LONG IN EXILE.
 WOODY GUTHRIE- DEPORTEE.
 ZEBDA- JE CROIS QUE ÇA VA PAS ÊTRE POSSIBLE. DU SOLEIL À LA TOQUE.

SOLIDARITAT, MESTISSATGE...

DEPECHE MODE- PEOPLE ARE PEOPLE.
 INXS- ORIGINAL SIN.
 JARABE DE PALO- EN LO PURO NO HAY FUTURO.
 JUAN PARDO- CIUDADANOS DEL MUNDO.
 JUANES- RAZA.
 PAUL MCCARTNEY I STEVIE WONDER-EBONY AND IVORY
 PEDRO GUERRA- CONTAMÍNAME.
 SADE- WHY WE CAN'T LIVE TOGETHER.

POBRESA, NORD/SUD

JUAN LUIS GUERRA- EL COSTE DE LA VIDA. OJALÁ QUE LLUEVA CAFÉ.
 LOS BUKIS- LA CASA DE CARTÓN.
 MANU CHAO- POR EL SUELO.
 NENEH CHERRY- LOVE CAN BUILD A BRIDGE.
 OUMOU SANGARE- DJOROLEN.
 REINCIDENTES- EL SUR.
 SANGTRAIT- ETIOPIÁ.
 SERRAT- EL SUR TAMBIÉN EXISTE.
 VIOLETA PARRA- AL CENTRO DE LA INJUSTÍCIA (Co- escrita amb Isabel Parra). PORQUÉ LOS POBRES NO TIENEN.
 VVAA- WE ARE THE TOM-TOMS.

MENORS

AEROSHMITH- JANIE'S GOT A GUN.
 ALBERTO CORTEZ- A DANIEL, UN CHICO DE LA GUERRA. ANDAR Y ANDAR PARA VER. CACHORROS.
 ANGELIQUE KIDJO- MUTOTO KWANZA.
 COMPANYIA ELECTRICA DHARMA- LA CROADA DELS NENS.
 CRANBERRIES- WAR CHILD.
 DEEP PURPLE- CHILD IN TIME.
 ISMAEL SERRANO- SI PETER PAN VINIERA.
 JOSÉ LUÍS PERALES- QUE CANTEN LOS NIÑOS.
 JUANES- LA HISTORIA DE JUAN.
 MERCEDES SOSA-(A. Tejada i A. Ritro) CANCIÓN PARA UN NIÑO EN LA CALLE.
 PAT BENATAR- LOVE IS A BATTLEFIELD. SUFFER THE LITTLE CHILDREN. HELL IS FOR THE CHILDREN.
 PEDRO GUERRA- NIÑOS.
 SIMPLE MINDS- BELFAST CHILD.
 SUZANE VEGA- LUKA.

MEDI AMBIENT

ALBERTO CORTEZ- MI ÁRBOL Y YO
 ALE RABINOVICH- MARÍA PLANETA
 ALEX UBAGO- AVIONES DE CRISTAL
 AMARAL- ROSA DE LA PAZ
 ÁNGEL PETISME- SI LOS DELFINES MUEREN DE AMOR
 BEBE- SKA DE LA TIERRA
 BERSUIT VERGARABAT- MADRE HAY UNA SOLA.
 CAFÉ TACUBA- TRÓPICO DE CÁNCER
 CELTAS CORTOS- TRÁGAME TIERRA
 GONDWANA- POLUCIÓN. VERDE, AMARILLO Y ROJO
 GOSSOS- L'OCELL

GUARDABARRANCO- ARARÉ EL AIRE
 INTI ILLIMANI- EL HACHA
 JAH'STA - SINIESTRO
 JOAN MANUEL SERRAT- PLANY AL MAR. EL HOMBRE Y EL AGUA. PARE
 JUAN DÍAZ SALAZAR- CANTO A LA AMAZONÍA
 KTULU- BIOCONTAMINACIÓN
 KUDAI- LEJOS DE AQUÍ
 LA EXCEPCIÓN- NO A LA TALA
 LAS NIÑAS- SAVIA NEGRA
 LA GOSSA SORDA- QUINA CALITJA
 LES LUTHIERS - ECOLOGIA
 LOS CAFRES- OXÍGENO
 LOS PIOJOS- CIVILIZACIÓN
 LOS PIRATAS- LA CANCIÓN DE LA TIERRA
 LUIS ALBERTO SPINETTA- YO QUIERO VER UN TREN
 MACACO- MAMA TIERRA
 MAGO DE OZ- LA COSTA DEL SILENCIO. LA VENGANZA DE GAIA
 MANÁ- ¿DÓNDE JUGARÁN LOS NIÑOS? SELVA NEGRA. CUANDO LOS ÁNGELES LLORAN
 MANUEL BENITEZ (EX. LOS ENEMIGOS)- ES MUY BONITO VIVIR ESTA VIDA
 MARTA SÁNCHEZ (RALF STEMMANN, CHRISTIAN DE WALDEN, MARGARET HARRIS, CARLOS TORO)- AMÉN.
 MÁRTIRES DEL COMPÁS- LA LAVA TÓXICA
 MELÓN DIESEL- PLANETA VERDE
 MOLOTOV- EL MUNDO SE VA A ACABAR
 MORDIGANS- ANDORRA TROPICAL
 OPERACIÓN TRIUMFO- AGUA
 PIPO PESCADOR- AY, AY, AY...! NO ME ENSUCIEN EL RIO URUGUAY
 PLÁCIDO DOMINGO- VERDE SERÁ
 PLANETA VERDE- TU ERES PARTE
 RATA BLANCA- GUERRERO DEL ARCO IRIS
 ROBERTO CARLOS- EL PROGRESO
 SANGTRAIT- EL BOSQ DE FORMIGÓ
 SAU - AIXÒ ES POT SALVAR
 VERDCEL- MONOCROM. El grup contribueix amb aquesta cançó al tema de *la setmana de tv3*: El canvi climàtic.
 SILVIO RODRIGUEZ- LA ERA ESTA PARIENDO UN CORAZON
 SUZANA SABALETA- COLORES EN EL VIENTO
 TARRAGÓ ROS- ENLUTAN LAS PAPELERAS
 ZPU - MADRE TIERRA

CANÇONS SOBRE EL DRET A L'AUTODETERMINACIÓ

CELTAS CORTOS- MANO HERMANA (Xiapes).
 CRISTINA DEL VALLE (Amistades Peligrosas)- LA LARGA ESPERA.(Sàhara Occidental)
 FERNANDO DELGALLIDO- REBELDES.(Xiapes)
 HECHOS CONTRA EL DECORO- UN MUNDO DONDE QUEPAN MUCHOS MUNDOS
 ISMAEL SERRANO: MÉXICO INSURGENTE (Xiapes). UN HOMBRE ESPERA EN EL DESIERTO (Sàhara Occidental).
 LAX'N'BUSTO- EMILIANO ZAPATA (Xiapes).
 MARIEM HASSAN. POLISARIO VENCERÁ. INTIFADA. ID CHAD. YASAR GEIDU. SAHARA NEG GIHA. (Sàhara Occ.).
 PEDRO GUERRA- CHIAPAS.

PAU. CONSTRUCCIÓ D'UN MÓN MILLOR:

AL MUKAWAMA- PEACE.
 ALBERTO CORTEZ- HASTA CUANDO.
 ANTONIO FLORES -NO DUDARÍA.
 BEN HARPER- WITH MY OWN TWO HANDS.
 CAETANO VELOSO- SONHOS.
 CAT STEVENS- PEACE TRAIN
 CELTAS CORTOS- CARTA A RIGOBERTA MENCHÚ. CALOR HUMANO DE HIERBA.
 COMPANYIA ELECTRICA DHARMA- LA GENT VOL VIURE EN PAU. CONTRA EL FUSELL, UN SOMRIURE.
 CÓMPlices- ¿VERDAD QUE SERÍA ESTUPENDO?.
 CROSBY, STILLS, NASH AND YOUNG- CHICAGO.
 DUNCAN DHU-EN ALGÚN LUGAR.
 EDDIE MONEY- PEACE IN OUR TIME.
 ELVIS COSTELLO- WHAT'S SO FUNNY ABOUT PEACE, LOVE AND UNDERSTANDING.
 ESQUIROLS- AL BANDERER DE LA PAU.
 FALSALARMA, FRANK-T- LA PAZ
 GLORIA ESTEFAN- MÁS ALLÁ.
 JOSÉ LUÍS PERALES- COMPRARÉ.
 LUÍS ALFREDO- UN NUEVO REINO ESTÁ AMANECIENDO.
 MARVIN GAYE- WHAT'S GOING ON.
 MICHAEL JACKSON- HEAL THE WORLD. THE MAN IN THE MIRROR.
 NEIL YOUNG- PEACE AND LOVE.
 NETS- HIMNE.
 NOA- SHALOM, SHALOM.
 PAUL MCCARTNEY- PIPES OF PEACE.
 PAU RIBA I DE MORTIMERS- EL COLOM DE LA PAU.
 PETS- PAU.
 RAIMON- SOBRE LA PAU.
 ROGER MCQUINN- TURN, TURN, TURN.
 SARA ALEXANDER- SHALOM-SALAM.
 SINEAD O'CONNOR- BE STILL.
 STEVIE WONDER- CONVERSATION PEACE (àlbum de cançons que parlen d'harmonia i pau entre totes les races).
 STING- THEY DANCE ALONE.
 THIRD WORLD- YOU'VE GOT THE POWER.
 U2- WALK ON.
 VÍCTOR MANUEL- PIDO LA PAZ Y LA PALABRA.
 VIOLETA PARRA- QUÉ DIRÁ EL SANTO PADRE.
 XESCO BOIX- TOTS ELS NENS CANTEM CANÇONS PERQUÈ ELS HOMES SIGUIN BONS.

BIBLIOGRAFIA:

CASARES, Emilio. *Cristobal Halffter*. Publicaciones Universidad de Oviedo, Ethos Música, 3. Instituto de estudios Bercianos. 1980.

CORREDOR, Josep M. *Pau Casals*. Col·lecció Pere Vergés de Biografies. Caixa de Catalunya. Edicions 62, Barcelona, 1991.

H. H. STUCKENSCHMIDT. *La música del siglo XX*. Biblioteca para el hombre actual. Ed. Guadarrama, S.A. Madrid, 1960.

HONNEGER, Marc: *Dictionnaire des oeuvres de l'Art Vocal*. Éditions Bordas, Paris, 1992.

MAS, Mercedes. *Educación en la NoViolencia. Propuestas didácticas para un cambio social*. Pace e Dintorni. Coordinación edición española. Educar Práctico. Madrid, 2000.

SANFELIU, Alba. *Música i pau*. Recerca d'investigació, Escola de Cultura de Pau. 2003-2010. Publicada a la web de l'Associació Teixint Fils d'Emocions ARTiPAU, <https://www.teixintfilsdemocions.com/publicaciones/>

VALENCIA VILLA, Hernando. *Los Derechos Humanos*. Acento Editorial. 2ª Edició, abril 1998. Madrid.

Pàgines web:

<http://www.paucasals.org/>

<http://www.menuhin-foundation.com/>

<http://es.amnesty.org/>

<http://www.ai-cat.org/>

<http://www1.umn.edu/humanrts/education/music.htm>

<http://www.atiza.com/noticias/2001/listacensurausa.htm>

<http://www.xtec.es/~asarsane/lletres.htm>

http://en.wikipedia.org/wiki/Protest_song

Pacte internacional relatiu als drets civils i polítics:

<http://amnistiacatalunya.org/edu/docs/nu-civils-i-politics.htm>

Alba Sanfeliu, Documentals, reportatges i pel·lícules sobre música, la cultura de pau i la cultura de la violència: <https://www.teixintfilsdemocions.com/publicaciones/>

